

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Het profiel van de vreemdelingen in België
Pijnenburg, B.

Citation

Pijnenburg, B. (1983). Boekbespreking van: Het profiel van de vreemdelingen in België. *Acta Politica*, 18: 1983(3), 395-395. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452375>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452375>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

traditie van nog maar veertig jaar of nog korter, zoals in dit geval van het atlanticisme, eigenlijk geen echte traditie' (p. 69). Het conservatieve element schuilt daarom meer in de realistische benadering van Heldring, die ook ten grondslag ligt aan de machtspolitiek van de NAVO.

Het streven naar een verenigd, supra-nationaal Europa, heeft Heldring lange tijd beschouwd als in strijd met de Atlantische samenwerking. Niet alleen omdat een verenigd Europa zou kunnen leiden tot een verslapping van de bondgenootschappelijke banden met de Verenigde Staten, maar ook omdat dit streven stoelt op een morele benadering van het buitenlands beleid. E. P. Wellenstein, oud-directeur-generaal voor buitenlandse betrekkingen van de Europese Gemeenschappen, bespreekt deze problematiek in zijn bijdrage. Wellenstein toont aan dat van een tegenstelling tussen Europa en de Verenigde Staten geen sprake is en was. De vraag of een meer zelfstandig Europees veiligheidsbeleid zou kunnen bijdragen tot ontspanning valt daarmee jammer genoeg buiten zijn betoog.

Mensenrechten

Voor de 'realpoliticus' is de totstandkoming van de EG een wonderlijk fenomeen. Aan het streven naar samenwerking en éénwording lagen zeker belangen ten grondslag, maar morele factoren hebben ook een belangrijke rol gespeeld in het overwinnen van de vele moeilijkheden. De invloed van de moraal op het buitenlands beleid is dus niet zomaar een illusie.

Dit blijkt ook uit de belangrijke rol die mensenrechten spelen in de buitenlandse politiek. Mensenrechten zijn morele principes bij uitstek. Deze rechten, die te beschouwen zijn als 'rules of justice', lijken moeilijk te verenigen met de 'rules of order' van de realistische buitenlandse politiek. P. R. Baehr poogt beide soorten regels met elkaar te verzoenen. In zijn bijdrage 'De zorg voor de mensenrechten in het Nederlands buitenlands beleid' formuleert hij de relatie tussen moraal en buitenlandse politiek als volgt: 'ook het opkomen voor de mensenrechten mag gerekend worden tot de nationale belangen van Nederland' (p. 109). Het gaat hier namelijk om de behartiging van belangen waarvoor Nederland als lid van de volkerengemeenschap medeverantwoordelijkheid draagt.

Deze verbinding tussen moraal en buitenlands beleid, alhoewel die in de praktijk niet altijd even makkelijk tot stand te brengen is, laat opnieuw zien dat moraal en belang elkaar niet behoeven uit te sluiten. Integendeel, in een verstandig buitenlands beleid gaan ze samen, omdat een optimale realisering van het belang, en daar gaat het om in de realpolitiek, moraal noodzakelijk maakt.

P. Verwey

Noten

1. Zie voor een nadere analyse van het Prisoner's Dilemma en de mogelijke oplossingen hiervan, met name de hier gebruikte oplossing van het 'Assurance Game'; O. Schmidt en R. J. van der Veen; Rationaliteit en Moraal: het Prisoner's Dilemma, *Acta Politica*, 1976, no. 2.

2. In 'Ethiek en Internationale Politiek', *Filosofie en Praktijk*, 1981, no. 2, heb ik deze toepassing van de morele oplossing van het Prisoner's Dilemma verder uitgewerkt.

Wilfried Dumon, **Het profiel van de vreemdelingen in België**. Leuven (Davidsfonds, Horizonreeks), 1982, 144 p.

De ambitie van W. Dumon (en, met hem, van het Davidsfonds, onder wiens 'label' dit boekje op de markt komt) is niet meer dan feitenmateriaal en de nodige cijfergegevens presenteren voor wat betreft de aanwezigheid van vreemdelingen in België. Opdat, zoals op de kaft ter introductie staat, men meer met kennis van zaken zou kunnen beoordelen (en eventueel mee-spreken) over het 'gastarbeiders'-vraagstuk, dat de laatste tijd opnieuw van allerlei kanten in de actualiteit is gebracht.

Wat professor Dumon te rapporteren heeft, is in overeenstemming met dat uitgangspunt geredigeerd: sober, overzichtelijk en met de juiste dosering van details; neutraal en zakelijk, 'to the point', qua redeneertrant en schrijfstijl.

Het profiel van de vreemdelingen in België betreft: hun aantal (op zich en hoe dat groeit en gespreid is); verdeling naar nationaliteiten, demografische kenmerken, huwelijksstatistiek; gegevens betreffende de economische positie van die bevolkingsgroep (onder meer activiteitsgraad, tewerkstelling per sector, arbeidsmarktconfiguratie, werkloosheid); de stand van zaken op het gebied van de huisvesting en gezondheidszorg; culturele aspecten (inclusief sociale gelaagdheid, het probleem van de godsdienst, verschillen naar taal, de sfeer van het onderwijs); tenslotte het punt van de organisatie, vertegenwoordiging en belangenbehartiging van deze populatie.

Het resultaat is tweërlei. Voor degene die eigenlijk alleen uit is op statistische gegevens en aanverwant feitenmateriaal, een ongetwijfeld handig zakboek. Aan Dumon de verdienste al deze informatie een keer gebundeld en tot een consistent overzicht gemaakt te hebben. Afgezien daarvan heeft de auteur er tegelijkertijd zorg voor gedragen, dat men toch niet overrompeld wordt door al het cijfermateriaal en rekenwerk en presenteert hij een tekst die zonder moeite achter elkaar gelezen kan worden.

B. Pijnenburg

Thane Gustafson, **Reform in Soviet Politics. Lessons of recent policies on land and water**. Cambridge (Cambridge University Press) 1981. xii 218 pp.

'Het voedselprobleem is het centrale probleem van het huidige decennium, zowel in de economie als in de politiek'. Met deze dramatische woorden maakte Leonid Breznev namens het Centraal Comité van de CPSU op het meiplenum in 1982 het Voedselprogramma openbaar dat reeds in 1980 was aangekondigd. Het Voedselprogramma moet de nog steeds - ondanks kolossale investeringen tijdens de jaren zeventig - ziekelijke landbouwsector gezond maken met behulp van nieuwe investeringen en administratieve maatregelen. Breznevs overlijden heeft voor het Voedselprogramma geen gevolgen gehad. De vraag blijft echter of het wel zal werken. Zullen de enorme investeringen in landbouwmachines en in infrastructuur